

Europska konvencija o ljudskim pravima

Konvencija o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda

Vlade potpisnice, kao članice Savjeta Europe,
Imajući u vidu Univerzalnu deklaraciju o ljudskim pravima, koju je Generalna skupština Ujedinjenih naroda proglasila 10. prosinca 1948. godine;
Smatrajući da ova deklaracija ima za cilj da učini sigurnim univerzalno i stvarno priznavanje i štovanje u njoj proklamiranih prava;
Smatrajući da je cilj Savjeta Europe da se ostvari veće jedinstvo među njegovim članicama i da je jedan od načina postizanja tog cilja očuvanje i daljnje provođenje ljudskih prava i temeljnih sloboda;
Potvrđujući ponovo svoju duboku vjeru u one temeljne slobode koje čine temelje pravde i mira u svijetu, a koje se s jedne strane najbolje štite stvarnom političkom demokracijom a s druge zajedničkim shvaćanjem i štovanjem ljudskih prava o kojima ovise;
Odlučne kao vlade europskih zemalja s istim strijemljenjima i zajedničkim naslijeđem političkih tradicija, ideala, slobode i vladavine prava, da poduzmu prve korake ka zajedničkom provođenju određenih prava navedenih u Univerzalnoj deklaraciji;
Suglasile su se o slijedećem:

Članak 1

Obveza štovanja ljudskih prava

Visoke strane ugovornice jamče svim osobama pod svojom jurisdikcijom prava i slobode utvrđene u Dijelu I. ove konvencije.

Dio I

Prava i slobode

Članak 2

Pravo na život

1. Pravo je na život svakog čovjeka zaštićeno zakonom. Nitko ne može biti namjerno lišen života, osim kod izvršenja smrtne kazne po presudi suda, kojom je proglašen krivim za zločin za koji je ova kazna predviđena zakonom.

2. Lišenje života nije u suprotnosti sa ovim člankom ako proizilazi iz uporabe sile koja je apsolutno neophodna:

- a. u obrani svakog pojedinca od nezakonitog nasilja;
- b. prilikom zakonitog lišenja slobode ili sprječavanja bjekstva osobe koja je zakonito lišena slobode;

- c. i u akciji poduzetoj, sukladno zakonu, radi gušenja nemira ili pobune.

Članak 3

Zabrana mučenja

Nitko neće biti podvrgnut torturi, neljudskom ili ponižavajućem postupku ili kažnjavanju.

Članak 4

Zabrana ropstva i prinudnog rada

1. Nitko neće biti držan u ropstvu ili položaju ropske ovisnosti.
2. Nitko neće biti primoravan da obavlja prinudni ili obvezni rad.
3. Za uporabu ovog članka izraz "prinudni ili obvezni rad" ne uključuje:
  - a. bilo koji rad koji se normalno zahtijeva od osobe koja se nalazi u zatvoru sukladno odredbama članka 5. ove konvencije, ili za vrijeme uvjetnog otpusta;
  - b. bilo koju službu vojne prirode ili, u slučaju odbijanja služenja vojne obveze u zemljama gdje se to dozvoljava, bilo koju drugu službu umjesto obveznog služenja vojne obveze;
  - c. bilo koju službu koja se zahtijeva u slučaju izvanredne situacije ili katastrofe koja ugrožava život ili blagostanje zajednice;
  - d. bilo koji rad ili službu koji su dio uobičajenih građanskih obveza.

Članak 5

Pravo na slobodu i sigurnost

1. Svako ima pravo na slobodu i sigurnost ličnosti. Nitko ne smije biti lišen slobode izuzev u niže navedenim slučajevima i sukladno zakonom propisanim postupkom:
  - a. zakonitog lišenja slobode po presudi nadležnog suda;
  - b. zakonitog hapšenja ili lišenja slobode zbog nepovino vanja zakonitom nalogu suda ili u cilju osiguranja izvršenja bilo koje obveze propisane zakonom;
  - c. zakonitog hapšenja ili lišenja slobode glede privođenja nadležnoj sudbenoj vlasti, kada postoji opravdana sumnja da je ta osoba izvršila krivično djelo ili kada postoje valjani razlozi da se osoba spriječi da izvrši krivično djelo ili da, nakon izvršenja krivičnog djela, pobjegne;
  - d. lišenja slobode malodobnika, prema zakonitom nalogu, radi odgajanja pod nadzorom ili zakonitog pritvaranja zbog privođenja nadležnoj vlasti;

- e. zakonitog lišenja slobode osoba da bi se spriječilo širenje neke zarazne bolesti, pritvaranja mentalno oboljelih osoba, alkoholičara ili narkomana ili skitnica;
- f. zakonitog hapšenja ili lišenja slobode osobe u cilju sprječavanja ilegalnog ulaska u zemlju ili osobe protiv koje je u toku postupak deportacije ili ekstradicije.

2. Svako tko je uhapšen bit će odmah obaviješten, na jeziku koji razumije, o razlozima hapšenja i o svim optužbama protiv njega.

3. Svako tko je uhapšen ili lišen slobode prema odredbama stavka 1(c) ovog članka mora odmah biti izveden pred sudiju ili drugu službenu osobu zakonom ovlaštenu da vrši sudbenu vlast i mora imati pravo na suđenje u razumnom roku ili na puštanje na slobodu do suđenja. Puštanje se na slobodu može uvjetovati garancijama o pojavljivanju na suđenju.

4. Svako kome je uskraćena sloboda hapšenjem ili lišavanjem slobode ima pravo uložiti žalbu sudu kako bi sud, u kratkom roku, razmotrio zakonitost lišavanja slobode i ukoliko ono nije bilo zakonito naložio oslobađanje.

5. Svako tko je bio žrtva hapšenja ili lišavanja slobode protivno odredbama ovog članka ima pravo na obeštećenje.

Članak 6

Pravo na pravično suđenje

1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. Presuda se izriče javno, ali se novinari i javnost mogu isključiti s čitavog ili jednog dijela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne sigurnosti u demokratskom društvu, kada to nalažu interesi malodobnika ili zaštite privatnog života strana u sporu, ili kada to sud smatra izričito neophodnim zato što bi u posebnim okolnostima publicitet mogao nanijeti štetu interesima pravde.

2. Svako tko je optužen za krivično djelo smatra se nevinim dok se njegova krivica po zakonu ne dokaže.

3. Svako tko je optužen za krivično djelo ima sljedeća minimalna prava:

- a. da odmah, na jeziku koji razumije, bude podrobno obavješten o prirodi i razlogu optužbe protiv njega;
- b. da mu se osiguraju vrijeme i uvjeti neophodni za pripremanje obrane;
- c. da se brani sam ili uz pomoć branitelja koga sam izabere ili, ukoliko ne raspolaže sredstvima da plati branitelja, da ga dobije besplatno, kada to nalažu interesi pravde;
- d. da sam ispituje ili zahtijeva ispitivanje svjedoka optužbe i da se prisustvo i saslušanje svjedoka obrane odobri pod uvjetima koji važe i za svjedoka optužbe;

- e. da koristi besplatnu pomoć tumača ukoliko ne razumije ili ne govori jezik koji se koristi na sudu.

Članak 7

Kažnjavanje samo na temelju zakona

1. Nitko se ne može smatrati krivim za krivično djelo nastalo činjenjem ili nečinjenjem koje nije predstavljalo krivično djelo u vrijeme izvršenja, prema nacionalnom ili međunarodnom pravu. Isto tako, izrečena kazna neće biti teža od one koja se primjenjivala u vrijeme izvršenja krivičnog djela.

2. Ovaj članak ne utječe na suđenje ili kažnjavanje bilo koje osobe koja je kriva za činjenje ili nečinjenje, ako je to djelo u vrijeme izvršenja predstavljalo krivično djelo prema općim pravnim načelima priznatim kod civiliziranih naroda.

Članak 8

Pravo na štovanje privatnog i obiteljskog života

1. Svako ima pravo na štovanje svog privatnog i obiteljskog života, doma i prepiske.

2. Javna vlast se ne miješa u vršenje ovog prava, osim ako je takvo miješanje predviđeno zakonom i ako je to neophodna mjera u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti, javne sigurnosti, gospodarske dobrobiti zemlje, sprječavanja nereda ili sprječavanja zločina, zaštite zdravlja i morala ili zaštite prava i sloboda drugih.

Članak 9

Sloboda misli, savjesti i vjeroispovijesti

1. Svako ima pravo na slobodu misli, savjesti i vjere: ovo pravo uključuje slobodu da promjeni vjeru ili uvjerenje i slobodu, sam ili zajedno sa drugima i javno ili privatno, da manifestira svoju vjeru ili uvjerenje, obredom, propovijedanjem i vršenjem vjerskih dužnosti i rituala.

2. Sloboda manifestiranja svoje vjere ili svojih uvjerenja će podlijegati samo onim ograničenjima predviđenim zakonom i koja su neophodna u demokratskom društvu u interesu javne sigurnosti, zaštite javnog poretka, zdravlja ili morala ili zaštite prava i sloboda drugih.

Članak 10

Sloboda izražavanja

1. Svako ima pravo na slobodu izražavanja. Ovo pravo uključuje slobodu mišljenja i slobodu primanja i prenošenja informacija i ideja, bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice. Ovaj članak ne sprječava države da zahtijevaju dozvole za rad od radio, televizijskih i filmskih kompanija.

2. Ostvarivanje ovih sloboda, budući da uključuje obveze i odgovornosti, može podlijegati takvim formalnostima, uvjetima, ograničenjima ili sankcijama predviđenim zakonom i koje neophodne u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti, teritorijalnog integriteta ili javne sigurnosti, sprječavanja nereda ili zločina, zaštite

zdravlja i morala, ugleda ili prava drugih, sprječavanja širenja povjerljivih informacija ili u interesu očuvanja autoriteta i nepristranosti sudstva.

Članak 11

Sloboda okupljanja i udruživanja

1. Svako ima pravo na slobodu mirnog okupljanja i udruživanja s drugima, uključujući i pravo osnivanja sindikata i pridruživanja sindikatima zbog zaštite svojih interesa.
2. Ova prava neće biti ograničena izuzev na način propisan zakonom i koji je neohodan u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti ili javne sigurnosti, u cilju sprječavanja nereda ili zločina, zaštite zdravlja ili morala ili zaštite prava sloboda drugih. Ovim člankom se ne zabranjuje uvođenje zakonitih ograničenja na ona prava koja uživaju pripadnici oružanih snaga, policije ili državne administracije.

Članak 12

Pravo na sklapanje braka

Od trenutka kada postanu sposobni za brak, muškarac i žena imaju pravo da stupe u brak i zasnuju obitelj prema nacionalnim zakonima kojima se regulira ostvarivanje ovog prava.

Članak 13

Pravo na djelotvorni pravni lijek

Svako čija su prava i slobode, priznata ovom konvencijom, narušena ima pravo na pravni lijek pred nacionalnim vlastima, čak i onda kada su povredu ovih prava i sloboda učinile osobe u vršenju svoje službene dužnosti.

Članak 14

Zabrana diskriminacije

Uživanje prava i sloboda predviđenih ovom konvencijom osigurava se bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi, kao što su spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, sveza sa nekom nacionalnom manjinom, imovno stanje, rođenje ili drugi status.

Članak 15

Odstupanje u izvanrednim okolnostima

1. U doba rata ili druge javne opasnosti koja prijete opstanku nacije, svaka visoka strana ugovornica može poduzeti mjere koje odstupaju od njenih obveza po ovoj konvenciji, i to u najnužnijoj mjeri koju zahtijeva hitnost situacije, s tim da takve mjere ne budu u neskladu s njenim drugim obvezama prema međunarodnom pravu.
2. Prethodna odredba ne dopušta odstupanje od članka 2. osim u pogledu smrti prouzrokovane zakonitim ratnim postupcima, ili članka 3. i 4, stavak 1. i članka 7.

3. Svaka visoka strana ugovornica koja koristi svoje pravo da odstupa od odredbi Konvencije obavještava u potpunosti Generalnog sekretara Savjeta Europe o mjerama koje poduzima i razlozima za njih. Ona, također, obavještava Generalnog tajnika Savjeta Europe kada takve mjere prestaju djelovati i kada se odredbe Konvencije ponovo počinju u potpunosti primjenjivati.

Članak 16 **Ograničenja političke aktivnosti stranaca**

Nijedna od odredbi iz članka 10, 11. i 14. neće se tumačiti tako da sprječava visoke strane ugovornice da ograničavaju političku djelatnost stranaca.

Članak 17 **Zabrana zlouporabe prava**

Ništa u ovoj konvenciji ne može se tumačiti tako da podrazumijeva pravo bilo koje države, skupine ili osoba da se upuste u neku djelatnost ili izvrše neki čin koji je usmjeren na poništavanje bilo kog od navedenih prava i sloboda ili na njihovo ograničavanje u većoj mjeri od one koja je predviđena Konvencijom.

Članak 18 **Granice korištenja ograničenja prava**

Ograničenja za navedena prava i slobode, dozvoljena prema ovoj konvenciji, neće se primjenjivati u bilo koje druge svrhe osim onih za koje su predviđena.

Dio II **Europski sud za ljudska prava**

Članak 19 **Uspostavljanje Suda**

Da bi se osiguralo štovanje obveza koje su visoke strane ugovornice u Konvenciji i njenim protokolima preuzele, bit će uspostavljen Europski sud za ljudska prava (u daljnjem tekstu "Sud"). Sud će djelovati na trajnom temelju.

Članak 20 **Broj sudaca**

Broj sudaca koji će sačinjavati Sud bit će jednak broju visokih strana ugovornica.

Članak 21 **Uvjeti za obavljanje službe**

1. Suci moraju imati visoki moralni ugled i posjedovati kvalifikacije potrebite za obavljanje visokih sudbenih funkcija, odnosno biti priznati pravni stručnjaci.

2. Suci djeluju u osobnom svojstvu.
3. Tijekom svog mandata sudije se ne mogu baviti poslovima koji su inkompatibilni s njihovom neovisnošću, nepristrasnošću ili zahtjevima stalne službe; sva pitanja u svezi s primjenom ovog stava rješava Sud.

Članak 22

Izbor sudaca

1. U odnosu na svaku visoku stranu ugovornicu suce bira Parlamentarna skupština većinom glasova sa liste od tri kandidata koje imenuje visoka strana ugovornica.
2. Isti postupak se primjenjuje za popunu Suda glede pristupanja novih visokih strana ugovornica, kao i prilikom popunjavanja upražnjenih mjesta.

Članak 23

Trajanje mandata

1. Suci se biraju na period od šest godina. Oni se mogu ponovo birati. Međutim, mandat jedne polovice sudaca izabranih na prvim izborima ističe poslije tri godine.
2. Suci čiji mandat ističe na kraju početnog trogodišnjeg perioda žrijebom određuje Generalni tajnik Savjeta Europe neposredno poslije izbora.
3. Da bi se osiguralo da se, koliko je to moguće, mandat jedne polovice sudaca obnavlja svake tri godine, Parlamentarna skupština može prije svakih slijedećih izbora odlučiti da mandat ili mandati jednog ili više sudaca ne bude dulji ili kraći od šest godina, ali ne dulji od devet niti kraći od tri godine.
4. U slučaju kad se radi o više mandata, a Parlamentarna skupština primjenjuje prethodni stavak, Generalni tajnik Savjeta Europe žrijebom raspoređuje mandate neposredno poslije izbora.
5. Sudac izabran na mjesto suca čiji mandat nije istekao obavlja dužnost svog prethodnika do okončanja njegovog mandata.
6. Sucu mandat ističe kada navršši sedamdeset godina.
7. Suci ostaju na dužnosti dok ne budu zamijenjeni. Međutim, oni nastavljaju da rade na predmetima koje su već uzeli u razmatranje.

Članak 24

Razriješenje

Sudac se ne može razriješiti svoje funkcije dok drugi suci ne odluče dvotrećinskom većinom da on više ne ispunjava potrebne uvjete.

Članak 25

Tajništvo i pravni suradnici

Sud ima tajništvo čije se funkcije i organizacija određuju Poslovníkom Suda. Sudu pomažu pravni suradnici.

Članak 26

Plenum Suda

Sud u Plenumu:

- a. bira predsjednika i jednog ili dva dopredsjednika Suda na period od tri godine; oni se mogu ponovo birati;
- b. ustanovljava vijeća za utvrđeni vremenski period;
- c. bira predsjednike vijeća suda; oni se mogu ponovo birati;
- d. usvaja poslovnik Suda; i
- e. bira tajnika Suda i jednog ili više njegovih zamjenika.

Članak 27

Komiteti, vijeća i Veliko vijeće

1. Sud razmatra predmete u komitetima od tri suca, vijećima od sedam sudaca i u Velikom vijeću od sedamnaest sudaca. Vijeća suda uspostavljaju komitete za utvrđeni vremenski period.
2. Ex officio u sastav vijeća i Velikog suda ulazi sudac izabran sa liste zainteresirane države ili, ako takvog nema ili nije u mogućnosti da učestvuje u radu, druga osoba po njenom izboru koja će obavljati sudbenu funkciju.
3. U sastav Velikog vijeća također ulaze predsjednik Suda i dopredsjednici, predsjednici vijeća i drugi suci izabrani sukladno poslovniku Suda. Kada se predmet iznese pred Veliko vijeće na temelju članka 43., nijedan sudac iz vijeća koje je donijelo presudu neće učestvovati u radu Velikog vijeća, s izuzetkom predsjednika vijeća i sudije koji je predstavljao zainteresirane države članice.

Članak 28

Izjave odbora o neprihvatljivosti

Komitet može jednoglasnom odlukom da proglasi neprihvatljivom ili da skine s liste predmeta pojedinačnu predstavku podnijetu na temelju članka 34., ako se takva odluka može donijeti bez daljnjeg ispitivanja. Ova odluka je konačna.

Članak 29

Odluke vijeća o prihvatljivosti i utemeljenosti

1. Ako nije donijeta odluka sukladno članku 28. vijeće odlučuje o prihvatljivosti i utemeljenosti pojedinačnih predstavki podnijetih na temelju članka 34.
2. Vijeće odlučuje o prihvatljivosti i utemeljenosti međudržavnih predstavki podnijetih na temelju članka 33.

3. Odluka o prihvatljivosti se donosi posebno, osim kada Sud, u izuzetnim slučajevima, drukčije odluči.

Članak 30

Ustupanje nadležnosti Velikom vijeću

Ako se povodom predmeta koji vijeće razmatra pokrene neko ozbiljno pitanje od značaja za tumačenje Konvencije ili protokola uz nju, ili ako rješenje pitanja pred Vijećem može da dovede do rezultata koji nije u suglasnosti s nekom prethodno donijetom odlukom Suda, vijeće može sve dok ne donese presudu, da ustupi nadležnost Velikom vijeću, izuzev kada se tome protivi jedna od stranaka u sporu.

Članak 31

Ovlasti Velikog vijeća

Veliko vijeće:

- a. odlučuje o predstavkama podnijetim na temelju članka 33. ili članka 34., kada mu neko vijeće ustupi nadležnost na temelju članka 30. ili kada mu je predmet upućen na temelju članka 43; i
- b. razmatra zahtjeve za savjetodavna mišljenja podnijeta na temelju članka 47.

Članak 32

Nadležnost Suda

1. Nadležnost se Suda proteže na sva pitanja koja se tiču tumačenja i primjene ove konvencije i protokola uz nju, a koja su mu upućena na temelju članka 33, 34. i 47.
2. U slučaju spora da li je Sud nadležan, odlučuje Sud.

Članak 33

Međudržavni sporovi

ASvaka visoka strana ugovornica može ukazati Sudu na svaku povredu odredbi Konvencije ili protokola uz nju koju je navodno počinila neka druga strana ugovornica.

Članak 34

Pojedinačne predstavke

Sud može da prima predstavke od svake osobe, nevladine organizacije ili skupine osoba koji tvrde da su žrtve povrede prava ustanovljenih Konvencijom ili protokolima uz nju, učinjene od strane neke visoke strane ugovornice. Visoke strane ugovornice obvezuju se da ni na koji način ne ometaju stvarno rješenje ovog prava.

Članak 35

Uvjeti prihvatljivosti

1. Sud može uzeti predmet u postupak tek kada se iscrpe svi unutarnji pravni lijekovi, sukladno općepriznatim načelima međunarodnog prava, i u roku od šest mjeseci od dana kada je donijeta pravomoćna odluka.
2. Sud ne postupa po pojedinačnoj predstavci podnijetoj na temelju članka 34. koja je:
  - a. anonimna; ili
  - b. u suštini istovjetna s pitanjem koje je sud već razmatrao, ili koja je već podnijeta nekoj drugoj međunarodnoj instanci glede ispitivanja, odnosno rješavanja a ne sadrži nove relevantne činjenice.
3. Sud proglašava neprihvatljivom svaku pojedinačnu predstavku podnijetu na temelju članka 34. za koju smatra da je inkompatibilna s odredbama Konvencije ili protokola uz nju, očigledno neosnovana, ili predstavlja zlouporabu prava na predstavku.
4. Sud odbacuje svaku predstavku koju smatra neprihvatljivom glede ovog članka. On to može učiniti u svakoj fazi postupka.

Članak 36

Intervencija treće strane

1. Visoka strana ugovornica čiji je podnositelj predstavke državljanin ima pravo da podnese pisani podnesak i učestvuje u saslušanju u svim predmetima pred vijećem ili Velikim vijećem.
2. Predsjednik Suda može u interesu ispravnog postupanja pozvati visoku stranu ugovornicu koja nije strana u postupku ili svaku zainteresiranu osobu koja nije podnositelj predstavke da podnesu pisani podnesak ili uzmu učešća u saslušanju.

Članak 37

Skidanje predavki

1. Sud u svakoj fazi postupka može odlučiti da skine predstavku sa liste predmeta ako se na temelju okolnosti može zaključiti:
  - a. da podnositelj predstavke ne namjerava da dalje učestvuje u postupku; ili
  - b. da je predmet razriješen; ili
  - c. da iz svakog drugog razloga koji Sud utvrdi nije više opravdano nastaviti sa ispitivanjem predstavke.
1. Međutim, Sud nastavlja s ispitivanjem predstavke ako je to potrebno glede štovanja ljudskih prava ustanovljenih Konvencijom i protokolima uz nju.
2. Sud može odlučiti da predstavku vrati na svoju listu predmeta ako smatra da okolnosti to opravdavaju.

Članak 38

Ispitivanje predmeta i postupak prijateljskog rješenja

1. Ako Sud proglasi predstavku prihvatljivom, on:
  - a. nastavlja ispitivanje predmeta zajedno s predstavnicima stranaka i , ako je to potrebno, preuzima istragu, za čije će mu učinkovito provođenje države u pitanju pružiti sve potrebne olakšice;
  - b. stavlja se na raspolaganje zainteresiranim stranama u sporu kako bi se postiglo prijateljsko rješenje zasnovano na štovanju ljudskih prava utvrđenih Konvencijom i protokolima uz nju.
2. Postupak koji se vodi na temelju stavka 1.b povjerljive je prirode.

Članak 39

Postizanje prijateljskog rješenja

Ako se postigne prijateljsko rješenje, Sud skida predmet sa svoje liste odlukom koja sadrži kratak opis činjenica i postignutog rješenja.

Članak 40

Javna rasprava i pristup dokumentima

1. Rasprave su javne, osim kada Sud u posebnim okolnostima odluči drukčije.
2. Dokumenti deponirani kod tajnika dostupni su javnosti, osim kada predsjednik Suda odluči drukčije.

Članak 41

Pravično zadovoljstvo

Kada Sud utvrdi prekršaj Konvencije ili protokola uz nju, a unutarnje pravo visoke strane ugovornice u pitanju omogućava samo dijelomičnu odštetu, Sud će, ako je to potrebno, pružiti pravično zadovoljenje oštećenoj stranci.

Članak 42

Presude vijeća

Presude vijeća postaju pravomoćne sukladno odredbama članka 44., stavak 2.

Članak 43

Obraćanje Velikom vijeću

1. U roku od tri mjeseca od dana donošenja presude vijeća svaka stranka može, u posebnim slučajevima, da zahtijeva da se predmet iznese pred Veliko vijeće.

2. Odbor od pet sudaca Velikog vijeća prihvatit će zahtjev ako se predmet tiče nekog ozbiljnog pitanja vezanog za tumačenje Konvencije ili ozbiljnog pitanja od opće važnosti.
3. Ako odbor prihvati zahtjev, Veliko vijeće odlučuje o predmetu presudom.

Članak 44

Konačna presuda

1. Presuda Velikog vijeća je konačna.
2. Presuda vijeća postaje konačna:
  - a. kada stranke izjave da neće zahtijevati da se predmet iznese pred Veliko vijeće; ili
  - b. tri mjeseca poslije donošenja presude, ako se ne zatraži da se predmet iznese pred Veliko vijeće; ili
  - c. kada odbor Velikog vijeća odbije zahtjev za razmatranje na temelju članka 43.
3. Konačna presuda se objavljuje.

Članak 45

Obrazloženje presuda i odluka

1. Obrazloženje se daje za presude i za odluke kojima se predstavka proglašava prihvatljivom ili neprihvatljivom.
2. Ako presuda u cijelosti ili u jednom svom dijelu ne predstavlja jednoglasno mišljenje sudaca, svaki sudac ima pravo da iznese izdvojeno mišljenje.

Članak 46

Obveznost i izvršenje presuda

1. Visoke strane ugovornice preuzimaju obvezu da se povinuju konačnoj presudi Suda u svakom predmetu u kome su stranke.
2. Konačna odluka Suda se dostavlja Komitetu ministara koji nadgleda njeno izvršenje.

Članak 47

Savjetodavna mišljenja

1. Na zahtjev Komiteta ministara Sud može da daje savjetodavna mišljenja o pravnim pitanjima koja se tiču tumačenja Konvencije i protokola uz nju.
2. Takva se mišljenja ne mogu baviti pitanjima koja se odnose na sadržaj ili obuhvat prava i sloboda ustanovljenih Dijelom i Konvencijom i protokolima uz nju, kao ni bilo kojim drugim pitanjem koje bi Sud ili Komitet ministara mogli da razmatraju u svezi s postupcima koji se mogu pokrenuti sukladno Konvenciji.
3. Za odluke Komiteta ministara da zahtijeva savjetodavno mišljenje Suda potrebna je većina glasova predstavnika koji učestvuju u radu Komiteta.

Članak 48

Savjetodavna nadležnost Suda

Sud odlučuje da li zahtjev za davanje savjetodavnog mišljenja koji podnese Komitet ministara spada u njegovu nadležnost određenu člankom 47.

Članak 49

Obrazloženje savjetodavnih mišljenja

1. Savjetodavna mišljenja Suda se obrazlažu.
2. Ako savjetodavno mišljenje u cijelosti ili jednom svom dijelu ne predstavlja jednoglasno mišljenje sudaca, svaki sudac ima pravo da iznese izdvojeno mišljenje.
3. Savjetodavna mišljenja Suda dostavljaju se Komitetu ministara.

Članak 50

Troškovi Suda

Troškove Suda snosi Savjet Europe.

Članak 51

Privilegije i imuniteti sudaca

Tijekom vršenja svoje dužnosti suci uživaju privilegije i imunitete predviđene člankom 40. Statuta Savjeta Europe i sporazumima donijetim na temelju njega.

Dio III

Razne odredbe

Članak 52

Upiti Generalnom tajniku

Po prijemu zahtjeva Generalnog tajnika Savjeta Europe, svaka visoka strana ugovornica dostavlja traženo objašnjenje o načinu na koji se u njenom unutarnjem pravu osigurava stvarna primjena svake od odredbi ove konvencije.

Članak 53

Osiguranje postojećih ljudskih prava

Ništa se u ovoj konvenciji neće tumačiti kao ograničavanje ili derogiranje bilo kojih ljudskih prava i temeljnih sloboda koje mogu biti osigurane zakonima bilo koje visoke strane ugovornice ili bilo kojim drugim sporazumom čija je ona članica.

Članak 54

Ovlasti Komiteta ministara

Ništa u ovoj konvenciji nije na štetu ovlasti Komiteta ministara utvrđenih Statutom Savjeta Europe.

Članak 55

Isključenje drugih načina za rješavanje spora

Visoke strane ugovornice suglasile su se da se neće koristiti, osim u slučaju posebnog sporazuma, postojećim međusobnim ugovorima, konvencijama ili deklaracijama glede podnošenja putem žalbe na spor koji proizilazi iz tumačenja ili primjene ove konvencije da bi ga riješile drugim sredstvima rješavanja od onih predviđenih ovom konvencijom.

Članak 56

Teritorijalna primjena

1. Svaka država može, prilikom ratifikacije, ili u svako drugo vrijeme kasnije, izjaviti putem notifikacije upućene Generalnom tajniku Savjeta Europe da se ova konvencija, pod rezervom stavka 4. ovog članka, primjenjuje na sve ili samo na neki teritorij čiji su međunarodni odnosi u njenoj nadležnosti.
2. Konvencija će se primjenjivati na teritorij ili teritorije navedene u notifikaciji poslije trideset dana od dana kada je notifikaciju primio Generalni tajnik Savjeta Europe.
3. Odredbe ove konvencije bit će primijenjene na tim teritorijima, s dužnom pažnjom u odnosu na lokalne potrebe.
4. Svaka država koja je dala izjavu sukladno prvom stavku ovog članka može, u svako doba kasnije, izjaviti, u ime jednog ili više teritorija na koje se ova izjava odnosi, da je Sud nadležan da prima podneske pojedinaca, nevladinih organizacija ili skupina pojedinaca sukladno članku 34. ove konvencije.

Članak 57

Rezerve

1. Svaka država može, prilikom potpisivanja ove konvencije ili deponiranja instrumenta o ratifikaciji, izjaviti određenu rezervu u svezi sa svakom pojedinom odredbom Konvencije, u mjeri u kojoj bilo koji zakon koji je na snazi na njenom teritoriju nije u suglasnosti s tom odredbom. Ovaj članak ne dozvoljava rezerve općeg karaktera.
2. Svaka rezerva izražena na temelju ovog članka sadrži kratak prikaz zakona u pitanju.

Članak 58

Otkazivanje

1. Visoka strana ugovornica može otkazati ovu konvenciju samo po isteku roka od pet godina od dana kada je postala članica i šest mjeseci nakon obavijesti sadržane u notifikaciji upućenoj Generalnom tajniku Savjeta Europe, koji o tome obavještava ostale visoke strane ugovornice.
2. To otkazivanje ne oslobađa visoku stranu ugovornicu na koju se ovo odnosi od, njenih obveza prema ovoj konvenciji glede bilo kog čina kojim bi se te obveze kršile prije datuma stupanja otkaza na snagu.

3. Svaka visoka strana ugovornica koja prestaje da bude članica Savjeta Europe prestaje da bude članica ove konvencije pod istim uvjetima.
4. Prema odredbama iz prethodnih stavaka, Konvencija se može otkazati za svaki teritorij na koji je primjenjivana na temelju članka 56.

Članak 59

Potpis i ratifikacija

1. Ova konvencija je otvorena za potpisivanje članicama Savjeta Europe. Ona podliježe ratifikaciji. Ratifikacije se deponiraju kod Generalnog tajnika Savjeta Europe.
2. Konvencija stupa na snagu pošto je deponirano deset instrumenata o ratifikaciji.
3. Za svaku potpisnicu koja ratifikaciju izvrši kasnije, Konvencija stupa na snagu danom deponiranja instrumenta o ratifikaciji.
4. Generalni tajnik Savjeta Europe obavještava sve članice Savjeta Europe o stupanju Konvencije na snagu, visokim stranama ugovornicama koje su je ratificirale i o deponiranju svakog instrumenta o ratifikaciji koje je kasnije izvršeno.
4. Sačinjeno u Rimu, 4. studeni 1950. godine, na francuskom i engleskom jeziku, pri čemu su oba teksta jednako vjerodostojna, u jednom jedinom primjerku koji se deponira u arhivama Savjeta Europe. Generalni tajnik dostavlja ovjerene kopije svakoj potpisnici.

Protokol

uz Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda

(Prvi protokol)

Vlade potpisnice, kao članice Savjeta Evrope,
Rješene da preduzmu korake kako bi osigurale zajedničko provođenje određenih prava i sloboda koje već nisu uključene u Dio I. Konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, potpisane u Rimu 4. novembra 1950. (u daljem tekstu "Konvencija"),
Sporazumjele su se o sljedećem:

Član 1

Zaštita imovine

Svako fizičko ili pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.
Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utiču na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebnim da bi nadzirala korištenje imovine u skladu s općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni.

Član 2

Pravo na obrazovanje

Niko ne može biti lišen prava na obrazovanje. U vršenju svih svojih funkcija u oblasti obrazovanja i nastave država poštuje pravo roditelja da osiguraju takvo obrazovanje i nastavu koji su u skladu sa njihovim vlastitim vjerskim i filozofskim uvjerenjima.

Član 3

Pravo na slobodne izbore

Visoke strane ugovornice se obavezuju da u primjerenim vremenskim razmacima održavaju slobodne izbore s tajnim glasanjem, pod uvjetima koji osiguravaju slobodno izražavanje mišljenja naroda pri izboru zakonodavnih tijela.

Član 4

Teritorijalna primjena

Svaka visoka strana ugovornica može prilikom potpisivanja ili ratifikacije, ili u svako doba poslije toga, dostaviti Generalnom sekretaru Savjeta Evrope izjavu o tome u kom obimu prihvata da se odredbe ovog protokola primjenjuju na teritorijama za čije je međunarodne odnose odgovorna, a koje su navedene u izjavi.

Svaka visoka strana ugovornica koja je dostavila takvu izjavu u smislu prethodnog stava može prema potrebi dostaviti novu izjavu kojom mijenja uvjete sadržane u ranijoj izjavi ili ukida primjenu odredbi ovog protokola u odnosu na bilo koju teritoriju.

Izjava data u skladu sa ovim članom smatra se kao da je data u skladu sa stavom 1, člana 56. Konvencije.

Član 5

Odnos prema Konvenciji

Visoke strane ugovornice smatraju odredbe članova 1, 2, 3. i 4. ovog protokola kao dodatne članove Konvencije i sve odredbe Konvencije primjenjuju se u skladu s tim.

Član 6

Potpis i ratifikacija

Ovaj protokol je otvoren za potpis državama članicama Savjeta Evrope potpisnicama Konvencije; on se ratificira istovremeno ili poslije ratifikacije Konvencije. On stupa na snagu poslije deponiranja deset instrumenata o ratifikaciji. U pogledu svake potpisnice koja ga bude ratificirala poslije toga, Protokol stupa na snagu na datum deponiranja instrumenta o ratifikaciji.

Instrumenti o ratifikaciji deponiraju se kod Generalnog sekretara Savjeta Evrope, koji će sve članice obavijestiti o onim članicama koje su izvršile ratifikaciju.

Sačinjeno u Parizu dana 20. marta 1952. godine, na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji se deponira u

arhivama Savjeta Evrope. Generalni sekretar će dostaviti ovjerene primjerke svakoj vladi potpisnici.

Protokol broj 4. uz Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda

kojim se osiguravaju određena prava i slobode koje nisu uključene u Konvenciju i Prvi protokol

Vlade potpisnice, kao članice Savjeta Evrope,
Rješene da preduzmu korake kako bi osigurale zajedničko provođenje određenih prava i sloboda koje već nisu uključene u Dio I. Konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, potpisane u Rimu 4. novembra 1950. (u daljem tekstu "Konvencija"), i u članove 1. do 3. Prvog protokola uz Konvenciju, potpisanog u Parizu 20. marta 1952, Sporazumjele su se o sljedećem:

Član 1 Zabrana dužničkog zatvora

Niko se ne može lišiti slobode samo zato što nije u stanju da ispuni ugovornu obavezu.

Član 2 Sloboda kretanja

1. Svako ko se zakonito nalazi na teritoriji jedne države ima, na toj teritoriji, pravo na slobodu kretanja i slobodu izbora boravišta.
2. Svako je slobodan da napusti bilo koju zemlju, uključujući i vlastitu.
3. Nikakva ograničenja ne mogu se postaviti u odnosu na ostvarivanje ovih prava osim onih koja su u skladu sa zakonom i koja su nužna u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti ili javne sigurnosti, radi očuvanja javnog poretka, za sprječavanje kriminala, za zaštitu morala ili radi zaštite prava i sloboda drugih.
4. Prava iz stava 1. mogu se također, u posebnim oblastima ograničiti u skladu sa zakonom i opravdati javnim interesom u demokratskom društvu.

Član 3 Zabrana protjerivanja vlastitih državljana

1. Niko ne može biti protjeran, bilo pojedinačnom ili kolektivnom mjerom, s teritorije države čiji je državljanin.
2. Niko ne može biti lišen prava da uđe na teritoriju države čiji je državljanin.

Član 4

Zabrana grupnog protjerivanja stranaca

Zabranjeno je kolektivno protjerivanje stranaca.

Član 5

Teritorijalna primjena

1. Svaka visoka strana ugovornica može prilikom potpisivanja ili ratifikacije ovog protokola, ili u svako doba poslije toga, dostaviti Generalnom sekretaru Savjeta Evrope izjavu o tome u kom obimu prihvata da se odredbe ovog protokola primjenjuju na teritorijama za čije je međunarodne odnose odgovorna, a koje je navela u izjavi.
2. Svaka visoka strana ugovornica koja je dostavila takvu izjavu u smislu prethodnog stava može prema potrebi dostaviti novu izjavu kojom mijenja uvjete sadržane u ranijoj izjavi ili ukida primjenu odredbi ovog protokola u odnosu na bilo koju teritoriju.
3. Izjava data u skladu sa ovim članom smatra se kao da je data u skladu sa stavom 1, člana 56. Konvencije.
4. Teritorija svake države na koju se primjenjuje ovaj protokol na osnovu ratifikacije ili prihvatanja, i svaka teritorija na koju se ovaj protokol primjenjuje na osnovu izjave te države date na osnovu ovog člana, smatraju se odvojenim teritorijama u svrhe člana 2. i 3.
5. Svaka država koja je dala izjavu u skladu sa stavom 1 ili 2. ovog člana, može u svako vrijeme nakon toga, izjaviti u ime jedne ili više teritorija na koje se izjava odnosi da ona prihvata nadležnost Suda, da prima podneske od pojedinaca, nevladinih organizacija ili grupa pojedinaca, kako je utvrđeno u članu 34. ove konvencije u odnosu na sve ili bilo koji od članova 1. do 4. ovog protokola.

Član 6

Odnos prema Konvenciji

Visoke strane ugovornice smatraju odredbe članova 1. do 5. ovog protokola kao dodatne članove Konvencije i sve odredbe Konvencije primjenjuju se u skladu s tim.

Član 7

Potpis i ratifikacija

1. Ovaj protokol je otvoren za potpis državama članicama Savjeta Evrope potpisnicama Konvencije; on se ratificira istovremeno ili poslije ratifikacije Konvencije. On stupa na snagu poslije deponiranja pet instrumenata o ratifikaciji. U odnosu na svaku potpisnicu koja ga bude ratificirala poslije toga, Protokol stupa na snagu na datum deponiranja instrumenta o ratifikaciji.
2. Instrumenti o ratifikaciji deponiraju se kod Generalnog sekretara Savjeta Evrope, koji će sve članice obavijestiti o onim članicama koje su izvršile ratifikaciju. U potvrdu čega su dolje potpisani, propisno ovlašćeni u tom cilju, potpisali ovaj protokol. Sačinjeno u Strasbourgu dana 16. septembra 1963. godine, na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji se

deponira u arhivama Savjeta Evrope. Generalni sekretar će dostaviti ovjerene primjerke svakoj vladi potpisnici.

Protokol broj 6. uz Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda

koji se odnosi na ukidanje smrtne kazne

Države članice Savjeta Evrope, potpisnice ovog protokola uz Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, potpisane u Rimu 4. novembra 1950. (u daljem tekstu "Konvencija"),

Smatrajući da promjene do kojih je došlo u nekoliko država članica Savjeta Evrope izražavaju opću težnju ka ukidanju smrtne kazne,
Sporazumjele su se o sljedećem:

Član 1 Ukidanje smrtne kazne

Smrtna kazna se ukida. Niko ne može osuditi na smrtnu kaznu ili pogubiti.

Član 2 Smrtna kazna za vrijeme rata

Država može u svom zakonodavstvu da predvidi smrtnu kaznu za djela izvršena u doba rata ili neposredne ratne opasnosti; takva kazna primijenit će se samo u slučajevima predviđenim zakonom i u skladu sa njegovim odredbama. Država obaviještava Generalnog sekretara Savjeta Evrope o relevantnim odredbama tog zakona.

Član 3 Zabrana odstupanja

Nijedna odredba ovog protokola ne može se ukinuti na osnovu člana 15. Konvencije.

Član 4 Zabrana rezervi

Na odredbe ovog protokola ne mogu se stavljati rezerve na osnovu člana 57. Konvencije.

Član 5 Teritorijalna primjena

1. Svaka država može prilikom potpisivanja ili deponiranja instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju, da odredi teritoriju ili teritorije na koje se ovaj protokol primjenjuje.
2. Svaka država može u svako doba poslije toga, putem izjave upućene Generalnom sekretaru Savjeta Evrope da proširi primjenu ovog protokola na bilo koju drugu teritoriju navedenu u izjavi. U odnosu na takve teritorije Protokol stupa na snagu prvog dana u mjesecu koji slijedi poslije datuma prijema takve izjave od strane Generalnog sekretara.
3. Svaka izjava sačinjena na osnovu prethodna dva stava može, u odnosu na teritorije navedene u takvoj izjavi, da se povuče izjavom Generalnom sekretaru. Povlačenje izjave ima djelovanje od prvog dana u mjesecu koj slijedi nakon dana kada je Generalni sekretar primio takvo obavještenje.

Član 6

Odnos prema Konvenciji

U odnosu na države članice odredbe članova 1. do 5. ovog protokola smatraju se dodatnim članovima Konvencije i sve odredbe Konvencije primjenjuju se u skladu s tim.

Član 7

Potpis i ratifikacija

Ovaj protokol je otvoren za potpis državama članicama Savjeta Evrope potpisnicama Konvencije; on podliježe ratifikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju. Država članica Savjeta Evrope ne može da ratificira, prihvati ili potvrdi ovaj protokol ako nije istovremeno ili prethodno ratificirala Konvenciju. Instrumenti o ratifikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju deponiraju se kod Generalnog sekretara Savjeta Evrope.

Član 8

Stupanje na snagu

1. Ovaj protokol stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi poslije dana kada je pet država članica Savjeta Evrope izrazilo svoj pristanak da su vezane ovim protokolom u skladu sa odredbama člana 7.
2. U odnosu na svaku državu članicu koja poslije toga izrazi svoj pristanak da je njime obavezna, Protokol stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi poslije datuma deponiranja instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju.

Član 9

Funkcije depozitara

Generalni sekretar Savjeta Evrope obavještava države članice Savjeta o:

- a. svakom potpisu;
- b. deponiranje svakog instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju;

- c. svakom datumu stupanja na snagu ovog protokola u skladu sa članovima 5. i 8;
- d. svakom drugom aktu, notifikaciji ili saopćenju u vezi s ovim protokolom.

U potvrdu čega su dolje potpisani, propisno ovlašćeni za tu svrhu, potpisali ovaj protokol. Sačinjeno u Strasbourg-u dana 28. aprila 1983. godine, na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji se deponira u arhivama Savjeta Evrope. Generalni sekretar će dostaviti ovjerene primjerke svakoj vladi potpisnici.

Protokol broj 7. uz Konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda

Države potpisnice, članice Savjeta Evrope,
Rješene da preduzmu korake kako bi osigurale zajedničko provođenje određenih prava i sloboda putem Konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, potpisane u Rimu 4. novembra 1950. (u daljem tekstu "Konvencija"),
Sporazumjele su se o sljedećem:

Član 1 Proceduralne zaštite u vezi sa protjerivanjem stranaca

1. Stranac koji zakonito boravi na teritoriji jedne države ne može se iz nje protjerati, osim na osnovu odluke donijete u skladu sa zakonom, i ima pravo:
  - a. da podnese razloge protiv svog protjerivanja,
  - b. da se njegov predmet preispita; i
  - c. da u te svrhe bude zastupan pred nadležnim organom ili licem ili licima koja taj organ odredi.
2. Stranac se može protjerati i prije nego što iskoristi svoje pravo na osnovu stava 1. a, b i c ovog člana, ako je protjerivanje nužno u interesu javnog poretka ili se zasniva na razlozima nacionalne sigurnosti.

Član 2 Pravo na žalbu u krivičnim stvarima

1. Svako ko je odlukom suda osuđen za krivično djelo ima pravo da njegovu osudu ili kaznu preispita viši sud. Ostvarivanje ovog prava, uključujući i osnove za njegovo korištenje, uređuje se zakonom.

2. Ovo pravo može podlijegati izuzecima u odnosu na djela manjeg značaja, koja su određena zakonom, ili u slučajevima kada je licu u pitanju u prvom stepenu sudio najviši sud ili je bilo osuđeno na osnovu žalbe na oslobađajuću presudu.

Član 3

Naknada za pogrešnu presudu

Ako je neko lice bilo pravosnažnom presudom osuđeno zbog krivičnog djela i ako je kasnije njegova presuda bila ukinuta ili je bio pomilovan zbog toga što neka nova ili novootkrivena činjenica neosporno ukazuje da se radilo o sudskoj grešci, lice koje je pretrpjelo kaznu kao posljedicu takve osude dobit će naknadu u skladu sa zakonom ili praksom dotične države, osim ako se ne dokaže da je ono u potpunosti ili djelomično odgovorno za to što nepoznata činjenica nije blagovremeno otkrivena.

Član 4

Pravo da se ne bude suđen ili kažnjen dvaput po istom predmetu

1. Nikome se ne može suditi niti se može ponovo kazniti u krivičnom postupku u nadležnosti iste države za djelo zbog koga je već bio pravosnažno oslobođen ili osuđen u skladu sa zakonom i krivičnim postupkom te države.
2. Odredbe prethodnog stava ne sprječavaju obnovu postupka u skladu sa zakonom i krivičnim postupkom date države, ako postoje dokazi o novim ili novootkrivenim činjenicama, ili ako je u ranijem postupku došlo do bitne povrede koja je mogla da utiče na njegov ishod.
3. Ovaj se član ne može staviti van snage na osnovu člana 15. Konvencije.

Član 5

Jednakost supružnika

U vezi s brakom, u toku braka i u slučaju njegovog raskida, supružnici imaju jednaka prava i odgovornosti u pogledu privatno-pravnog karaktera međusobno i u svom odnosu prema djeci, pri sklapanju braka, za vrijeme braka i u slučaju raskida. Ovim članom države ne sprječavaju preduzimanje takvih mjera koje su neophodne u interesu djece.

Član 6

Teritorijalna primjena

1. Svaka država može prilikom potpisivanja ili deponiranja instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju, da odredi teritoriju ili teritorije na koje se ovaj protokol primjenjuje i da navede mjeru do koje se obavezuje da će njegove odredbe primjenjivati na toj teritoriji ili teritorijama.
2. Svaka država može u svako doba poslije toga, putem izjave upućene Generalnom sekretaru Savjeta Evrope da proširi primjenu ovog protokola na bilo koju drugu teritoriju navedenu u izjavi. U odnosu na takve teritorije Protokol stupa na snagu prvog dana u mjesecu nakon isteka od perioda od dva mjeseca kada Generalni sekretar primi takvu izjavu.

3. Svaka izjava sačinjena na osnovu prethodna dva člana može, u odnosu na svaku teritoriju navedenu u takvoj izjavi, da se povuče ili izmijeni, notifikacijom upućenoj Generalnom sekretaru. Povlačenje ili izmjena stupa na snagu od prvog dana u mjesecu nakon isteka dvomjesečnog perioda od datuma kada Generalni sekretar primi takvu notifikaciju.
4. Izjava data u skladu sa ovim članom smatrat će se kao da je data u skladu sa stavom 1. člana 56. Konvencije.
5. Teritorija svake države na koju se primjenjuje ovaj protokol na osnovu ratifikacije, prihvatanja ili potvrđivanja, i svaka teritorija na koju se ovaj protokol primjenjuje na osnovu izjave te države na osnovu ovog člana, mogu se smatrati odvojenim teritorijama u svrhu člana 1.
6. Svaka država koja je dala izjavu u skladu sa stavom 1 ili 2. ovog člana, može u svako vrijeme nakon toga izjaviti u ime jedne ili više teritorija na koje se izjava odnosi da ona prihvata nadležnost Suda, da prima podneske od pojedinaca, nevladinih organizacija ili grupa pojedinaca, kako je utvrđeno u članu 34. ove konvencije u odnosu na sve ili bilo koji od članova 1 do 5. ovog protokola.

Član 7

Odnos prema Konvenciji

U odnosu na države članice odredbe članova 1. do 6. ovog protokola smatraju se dodatnim članovima Konvencije i sve odredbe Konvencije primjenjuju se u skladu s tim.

Član 8

Potpis i ratifikacija

Ovaj protokol je otvoren za potpis državama članicama Savjeta Evrope potpisnicama Konvencije. On se ratificira, prihvata ili odobrava. Država članica Savjeta Evrope ne može da ratificira, prihvati ili odobri ovaj protokol ako nije prethodno ili istovremeno ratificirala Konvenciju. Instrumenti ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja se deponiraju kod Generalnog sekretara Savjeta Evrope.

Član 9

Stupanje na snagu

1. Ovaj protokol stupa na snagu prvog dana mjeseca nakon isteka dvomjesečnog perioda od dana kada je sedam država članica Savjeta Evrope izrazilo svoj pristanak da su vezane ovim protokolom u skladu sa odredbama člana 8.
2. U odnosu na svaku državu članicu koja poslije toga izrazi svoj pristanak da je njime obavezna, Protokol stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi poslije protoka dvomjesečnog perioda od dana kada je deponiran instrument o ratifikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju.

Član 10

Funkcije depozitara

Generalni sekretar Savjeta Evrope obavještava države članice Savjeta o:

- a. svakom potpisu;
- b. deponiranju svakog instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju ili potvrđivanju;
- c. svakom datumu stupanja na snagu ovog protokola u skladu sa članovima 6. i 9;
- d. svakom drugom aktu, notifikaciji ili izjavi u vezi s ovim protokolom.

U potvrdu čega su dolje potpisani, propisno ovlašćeni za tu svrhu, potpisali ovaj protokol. Sačinjeno u Strasbourg-u dana 22. novembra 1984. godine, na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako vjerodostojna, u jednom primjerku koji se deponira u arhivama Savjeta Evrope. Generalni sekretar će dostaviti ovjerene primjerke svakoj vladi potpisnici.